

ΤΑΞΗ Β΄

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΡΟΔΙΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

[1] Οἶμαι δεῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ τηλικούτων βουλευομένους διδόναι παρησῖαν ἐκάστῳ τῶν συμβουλευόντων. ἐγὼ δ' οὐδεπώποθ' ἡγησάμην χαλεπὸν τὸ διδάξαι τὰ βέλτισθ' ὑμᾶς (ὡς γὰρ εἶπεῖν ἀπλῶς, ἅπαντες ὑπάρχειν ἐγνωκότες μοι δοκεῖτε), ἀλλὰ τὸ πείσαι πράττειν ταῦτα· ἐπειδὴν γὰρ τι δόξη καὶ ψηφισθῆ, τότε ἴσον τοῦ πραχθῆναι ἀπέχει ὅσονπερ πρὶν δόξαι.

[2] ἔστι μὲν οὖν ἐν ὧν ἐγὼ νομίζω χάριν ὑμᾶς τοῖς θεοῖς ὀφείλειν, τὸ τοὺς διὰ τὴν αὐτῶν ὕβριν ὑμῖν πολεμήσαντας οὐ πάλα νῦν ἐν ὑμῖν μόνοις τῆς αὐτῶν σωτηρίας ἔχειν τὰς ἐλπίδας. ἄξιον δ' ἦσθῆναι τῷ παρόντι καιρῷ· συμβήσεται γὰρ ὑμῖν, ἐὰν ἂ χρηβουλεύσησθ' ὑπὲρ αὐτοῦ, τὰς παρὰ τῶν διαβαλλόντων τὴν πόλιν ἡμῶν βλασφημίας ἔργω μετὰ δόξης καλῆς ἀπολύσασθαι.

[3] ἠτιάσαντο μὲν γὰρ ἡμᾶς ἐπιβουλεύειν αὐτοῖς Χῖοι καὶ Βυζάντιοι καὶ Ῥόδιοι, καὶ διὰ ταῦτα συνέστησαν ἐφ' ἡμᾶς τὸν τελευταῖον τουτονὶ πόλεμον· φανήσεται δ' ὁ μὲν πρυτανεύσας ταῦτα καὶ πείσας Μαύσωλος, φίλος εἶναι φάσκων Ῥοδίων, τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν ἀφηρημένος, οἱ δ'

[1] (Εγώ) νομίζω ὅτι πρέπει, ἄντρες Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ συζητάτε για ζητήματα τόσο σημαντικά να παραχωρεῖτε πλήρη τὴν ἐλευθερία τοῦ λόγου σε κάθε ομιλητή. Εγώ βέβαια ποτέ μέχρι τώρα δε θεώρησα δύσκολο το να διδάξει (κάποιος) εσάς τα ἀρίστα (γιατί, για να μιλήσω γενικά, ὅλοι σας νομίζω ὅτι ἔχετε γνώση γι' αὐτά), ἀλλὰ το να (σας) πείσει να κάνετε πράξη αὐτά • γιατί, ὅταν κάτι αποφασισθεῖ καὶ ψηφισθεῖ, τότε ἀπέχει ἀπὸ τοῦ να γίνει πράξη το ἴδιο ὅσο ακριβῶς (ἀπείχε) προτοῦ να αποφασισθεῖ.

[2] Εἶναι λοιπὸν ἓνα πράγμα (ἀπὸ ἐκεῖνα) για τα οποία ἐγὼ νομίζω ὅτι εσεῖς οφείλετε ευγνωμοσύνη στους θεούς, δηλαδή το γεγονός ὅτι τώρα αὐτοὶ που σας πολέμησαν πρόσφατα, ἀπὸ δική τους ἀλαζονεία, σε σας μόνο στηρίζουν τις ἐλπίδες για τὴ σωτηρία τους. Καὶ ἀξίζει να ευχαριστηθεῖτε με τὴν ευκαιρία που παρουσιάζεται· γιατί θα συμβεῖ σε σας, αν πάρετε για τὴν ευκαιρία αὐτή τις αποφάσεις που πρέπει, να ἀναιρέσετε ἐμπρακτα αποκτώντας καλὴ φήμη τις κατηγορίες ἐκείνων που συκοφαντοῦν τὴν πόλη μας.

[3] Γιατί οἱ Χῖοι καὶ οἱ Βυζάντιοι καὶ οἱ Ῥόδιοι, κατηγορήσαν ἐμᾶς ὅτι σχεδιάζουμε ὑπουλα να τους βλάψουμε, καὶ για το λόγο αὐτὸ κήρυξαν ὅλοι τους μαζί ἐναντίον μας τὸν τελευταῖο αὐτὸν ἐδῶ πόλεμο • ο Μαύσωλος ὅμως οποιός πρῶτοςτάτησε στην κίνηση αὐτή καὶ (τους) ἐπέισε, μολονότι ἰσχυρίζεται ὅτι εἶναι φίλος των Ῥοδίων, θα

ἀποδείξαντες ἑαυτοὺς συμμάχους Χίιοι καὶ
Βυζάντιοι τοῖς ἀτυχήμασιν αὐτῶν οὐ
βεβηθηκότες,

αποδειχθεὶ ὅτι τοὺς ἔχει στερήσει τὴν ἐλευθερίαν, καὶ οἱ
Χίιοι καὶ οἱ Βυζάντιοι ποὺ παρίσταναν τοὺς σύμμαχούς τοὺς
(θα ἀποδειχθού) ὅτι δὲν ἦρθαν σὲ βοήθεια (τοὺς) στὶς
δύσκολες στιγμὲς τοὺς,

[4] ὑμεῖς δ', οὐς ἐφοβοῦντο, μόνοι τῶν
πάντων τῆς σωτηρίας αὐτοῖς αἴτιοι. ἐκ δὲ
τοῦ ταυθ' ὑφ' ἀπάντων ὀφθῆναι ποιήσετε
τοὺς πολλοὺς ἐν ἀπάσαις ταῖς πόλεσι
τοῦτο ποιῆσθαι σύμβολον τῆς αὐτῶν
σωτηρίας, ἐὰν ὑμῖν ὧσι φίλοι· οὐ μείζον
οὐδὲν ἂν ὑμῖν γένοιτ' ἀγαθόν, ἢ
παρὰ πάντων ἐκόντων ἀνυπόπτου τυχεῖν
εὐνοίας.

[4] ἐνῶ εσεῖς, τοὺς οποιῶν φοβοῦνταν, μόνοι απ' ὅλους (θα
αποδειχθεῖτε ὅτι εἰστε) αἰτίοι τῆς σωτηρίας γι' αὐτοὺς. Ἀν
ὅμως πληροφορηθοῦν τὸ πρᾶγμα αὐτὸ ὅλοι (οἱ Ἕλληνες) θα
κάνετε τοὺς δημοκρατικούς σὲ ὅλες τῖς (δημοκρατικές)
πόλεις νὰ θεωροῦν αὐτὸ τὸ γεγονὸς ἐγγύηση τῆς σωτηρίας
τοὺς, ἀν εἶναι φίλοι σας· κανένα καλὸ δὲν μπορεῖ νὰ
υπάρξει γιὰ σας, μεγαλύτερο ἀπὸ αὐτὸ, ἀπὸ τὸ νὰ κερδίσετε
δηλαδὴ απ' ὅλους με τὴ θέλησή τοὺς τὴν ἀπαλλαγμένη
κάθε υποψίας συμπάθεια.

[17] Ὅρατε δὲ κάκεῖν', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι
πολλοὺς ὑμεῖς πολέμους πεπολεμήκατε καὶ πρὸς
δημοκρατίας καὶ πρὸς ὀλιγαρχίας. καὶ τοῦτο μὲν
ἴστε καὶ αὐτοί· ἀλλ' ὑπὲρ ὧν πρὸς ἑκατέρους ἔσθ'
ὑμῖν ὁ πόλεμος, τοῦτ' ἴσως ὑμῶν οὐδεὶς λογιζέται.
ὑπὲρ τίνων οὖν ἐστίν;

[17] Σκεφτεῖτε καὶ τούτο, Ἀθηναῖοι, ὅτι δηλαδὴ
εσεῖς ἔχετε κάνει πολλοὺς πολέμους καὶ ἐναντίον
δημοκρατιῶν καὶ ἐναντίον ὀλιγαρχιῶν. Καὶ βέβαια
καὶ οἱ ἴδιοι (το) ξέρετε αὐτὸ· ἀλλὰ ἴσως κανεὶς σας
δὲ σκέφτεται αὐτὸ, γιὰ ποῖα πρᾶγματα πολεμάτε
ἐναντίον καθενὸς ἀπὸ τὰ δύο αὐτὰ καθεστῶτα. Γιὰ
ποῖα πρᾶγματα λοιπὸν πολεμάτε;

πρὸς μὲν τοὺς δήμους ἢ
περὶ τῶν ἰδίων ἐγκλημάτων, οὐ δυνηθέντων
δημοσίᾳ διαλύσασθαι ταῦτα, ἢ περὶ γῆς μέρους ἢ
ὄρων ἢ φιλονικίας ἢ τῆς ἡγεμονίας· πρὸς δὲ τὰς
ὀλιγαρχίας ὑπὲρ μὲν τούτων οὐδενός, ὑπὲρ δὲ τῆς
πολιτείας καὶ τῆς ἐλευθερίας·

Ἐναντίον βέβαια τῶν δημοκρατικῶν πόλεων ἢ γιὰ
τῖς μεταξὺ τοὺς διαφορὲς, ἐπειδὴ δὲν μπόρεσαν νὰ
λύσουν τῖς διαφορὲς τοὺς αὐτὲς με κοινὴ
συμφωνία, ἢ γιὰ ἓνα κομμάτι γῆς ἢ γιὰ τὰ σύνορά
τοὺς ἢ γιὰ ἀντιζηλία ἢ γιὰ τὴν ἀρχηγία· ἐναντίον
ὅμως τῶν ὀλιγαρχιῶν (δὲν πολεμάτε) γιὰ κανένα
ἀπὸ αὐτὰ, ἀλλὰ γιὰ τὸ πολίτευμά (τοὺς) καὶ τὴν
ἐλευθερία (τοὺς)·

[18] ὥστ' ἔγωγ' οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι' εἰπεῖν μᾶλλον
ἡγεῖσθαι συμφέρεῖν δημοκρατουμένους τοὺς
Ἕλληνας ἅπαντας πολεμεῖν ὑμῖν ἢ ὀλιγαρχου-

[18] ἐπομένως ἐγὼ τουλάχιστον δὲ θα δίσταζα νὰ
πῶ ὅτι νομίζω ὅτι περισσότερο (σας) συμφέρει νὰ
πολεμοῦν ἐσὰς ὅλοι οἱ Ἕλληνες ζώντας κάτω ἀπὸ

μένους φίλους εἶναι.

πρὸς μὲν γὰρ ἐλευθέρους ὄντας οὐ χαλεπῶς ἂν εἰρήνην ὑμᾶς ποιήσασθαι νομίζω, ὁπότε βουλευθείητε, πρὸς δ' ὀλιγαρχομένους οὐδὲ τὴν φιλίαν ἀσφαλῆ νομίζω· οὐ γὰρ ἔσθ' ὅπως ὀλίγοι πολλοῖς καὶ ζητοῦντες ἄρχειν τοῖς μετ' ἰσηγορίας ζῆν ἡρημένοις εὖνοι γένοιντ' ἂν.

[19] Θαυμάζω δ' εἰ μηδεὶς ὑμῶν ἡγεῖται Χίων ὀλιγαρχομένων καὶ Μυτιληναίων, καὶ νυνὶ Ροδίων καὶ πάντων ἀνθρώπων ὀλίγου δέω λέγειν εἰς ταύτην τὴν δουλείαν ὑπαγομένων, συγκινδυνεύειν τι τὴν παρ' ἡμῖν πολιτείαν, μηδὲ λογίζεται τοῦθ' ὅτι οὐκ ἔστιν ὅπως, εἰ δι' ὀλιγαρχίας ἅπαντα συστήσεται, τὸν παρ' ὑμῖν δῆμον ἐάσουσιν. ἴσασι γὰρ οὐδένας ἄλλους πάλιν εἰς ἐλευθερίαν <ἂν> τὰ πράγματ' ἐξάγοντας· ὅθεν δὴ κακὸν αὐτοῖς ἂν τι γενέσθαι προσδοκῶσι, τοῦτ' ἀνελεῖν βουλήσονται.

[20] τοὺς μὲν οὖν ἄλλους τοὺς ἀδικοῦντάς τινας αὐτῶν τῶν κακῶς πεπονθότων ἐχθροὺς ἡγεῖσθαι χρή· τοὺς δὲ τὰς πολιτείας καταλύοντας καὶ μεθιστάντας εἰς ὀλιγαρχίαν κοινούς ἐχθροὺς παραινῶ νομίζειν ἀπάντων τῶν ἐλευθερίας ἐπιθυμούντων.

καθεστῶς δημοκρατικό παρὰ να εἶναι φίλοι (σας) ζώντας υπό καθεστῶς ολιγαρχικό. Γιατί νομίζω ότι εσεῖς θα κάνατε εἰρήνη εύκολα, ὅποτε θέλατε, με αυτούς αν ζούσαν υπό καθεστῶς δημοκρατικό, ενώ, αν ζούσαν υπό καθεστῶς ολιγαρχικό, νομίζω ότι και η φιλία ἀκόμη δε θα ἦταν βέβαιη· γιατί σε καμιά περίπτωση οι λίγοι δε θα ἔδειχναν συμπάθεια προς τους πολλούς και αυτοί που θέλουν να εξουσιάζουν προς αυτούς που θέλουν να ζουν με βάση την αρχή της ισότητας.

[19] Και απορώ αν κανείς σας δεν πιστεύει ότι και το δικό μας πολίτευμα αντιμετωπίζει κάποιον κίνδυνο, ενώ οι Χίοι και οι Μυτιληναίοι ολιγαρχούνται, και ενώ τη στιγμή αυτή οι Ρόδιοι και ὅλοι οι ἄνθρωποι σχεδόν κινδυνεύουν να πέσουν στη δουλεία αυτή, οὔτε αναλογίζεται τούτο ότι με κανέναν τρόπο δε θα αφήσουν ἡσυχία τη δημοκρατία σας, αν ὅλοι τους ενωθούν με τον κοινὸ δεσμό της ολιγαρχίας. Γιατί ξέρουν ότι κανείς ἄλλος δε θα μπορούσε να ξαναφέρει τα πράγματα στην ἐλευθερία· την πόλη λοιπὸν εκείνη ἀπὸ την οποία περιμένουν ότι θα προέκυπτε κάποιο κακό γι' αυτούς, θα θελήσουν αυτή την πόλη να εξαφανίσουν.

[20] Πρέπει λοιπὸν να θεωρεῖτε τους ἄλλους που ἀδικοῦν κάποιους ἐχθροὺς των ἰδίων εκείνων που ἔχουν ἀδικηθεῖ· (σας) συμβουλεύω ὅμως να θεωρεῖτε εκείνους που καταλύουν τα δημοκρατικά πολίτεύματα και (τα) μετατρέπουν σε ολιγαρχικά κοινούς ἐχθροὺς ὅλων εκείνων που ἐπιθυμοῦν την ἐλευθερία.